



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 151/2022
27.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Гордане Џакула и Слађане Накић Момировић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Мишо Добријевић адвокат из ..., против тужене „Eurobank“ АД са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Ана Лазаревић адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Пожаревцу Гж 503/20 од 10.09.2020. године, у седници већа одржаној дана 27.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Пожаревцу Гж 503/20 од 10.09.2020. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Пожаревцу Гж 503/20 од 10.09.2020. године тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 5732/2015 од 02.03.2018. године у првом, другом и петом ставу изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да на име трошкова поступка по ревизији исплати тужиљи износ од 28.170,00 динара у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 5732/2015 од 02.03.2018. године, ставом првим изреке, утврђено је да је апсолутно ништава одредба члана 2. став 3. - одељак: „камата“, уговора о стамбеном кредиту број ../07 закљученог 01.06.2007. године између тужиље и тужене. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да исплати тужиљи новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је приговор литиспенденције истакнут од стране тужене. Ставом четвртим изреке, одбијен је предлог тужене за прекид поступка до правноснажног окончања поступка у предмету Трећег основног суда у Београду П 33002/13. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да надокнади тужиљи трошкове парничног поступка у износу од 66.468,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања извршности одлуке па до коначне исплате.

Пресудом Вишег суда у Пожаревцу Гж 503/20 од 10.09.2020. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 5732/2015 од 02.03.2018. године у првом, другом и петом ставу изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужила тражила да се утврди да је апсолутно ништава одредба члана 2. став 3. - одељак: „камата“, уговора о стамбеном кредиту број ../07 закљученог дана 01.06.2007. године између странака, као и да се обавезе тужена да исплати тужили новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума па све до исплате. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је, на основу члана 404. ЗПП, благовремено изјавила ревизију из свих законских разлога, а посебно због погрешне примене материјалног права.

Према наведеној одредби (став први), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у овом спору има места одлучивању о посебној ревизији тужиле ради разматрања правног питања о значају конверзије уговора о кредиту индексираног у швајцарским францима у спору за утврђење ништавости уговорне одредбе о променљивој каматној стопи, и исплати новчаног потраживања у висини разлике настале применом различитих курсева стране валуте при одобравању кредита и његовој исплати.

Из тог разлога, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је тужилина ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се посебно не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка због којих се, на основу члана 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП, овај ванредни правни лек може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, странке су 02.06.2007. године закључиле уговор о стамбеном кредиту у износу од 44.433,90 швајцарских франака, у динарској противвредности по куповном курсу банке важећем на дан пуштања кредита у течај, са роком враћања од 345 месеци. Уговорено је да ће износ сваке појединачне рате бити дефинисан ануитетним планом, као саставним делом уговора, и да се обрачун плаћања ануитета врши у динарској противвредности валуте швајцарски франак по средњем курсу тужене банке за ту валуту на дан уплате. Тужила је у периоду од 31.05.2007. године до 01.03.2015. године, плаћањем месечних рата обрачунатих по средњем курсу тужене банке, исплатила 33.353,30 динара више него да је исплату рата вршила по нижем, куповном курсу тужене по којем је обрачунат износ одобреног кредита. Уговором је предвиђена променљива стопа уговорне камате и право тужене да њену

висину мења у складу са актима своје пословне политике који регулишу висину и начин обрачуна камате.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је утврдио ништавост оспорене одредбе којом је уговорено право тужене банке да висину каматне стопе мења у складу са актима своје пословне политике. По становишту тог суда, уговорна камата је битан елемент уговора о кредиту у смислу члана 1065. Закона о облигационим односима, а тужена је уговарањем права да самостално мења висину каматне стопе обавезу тужиље учинила неодређеном, односно неодредивом, због чега је та уговорна одредба ништава, у смислу члана 47. наведеног закона, односно противна начелу једнаких вредности узајамних давања. Одлуку о новчаном потраживању тужиље првостепени суд је донео пошто је, решавајући као претходно питање, утврдио ништавост одредбе уговора којом је тужиља обавезана на враћање кредита по курсу различитом од курса по којем је кредит одобрен. Утврдивши ништавост те одредбе, суд је обавезао тужену на исплату тако настале разлике, у складу са члановима 210. и 214. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев са образложењем да су странке закључиле уговор о конверзији и у истом констатовале да немају међусобних потраживања по спорном уговору о кредиту индексираним у валути швајцарски франак.

Правно становиште изложено у образложењу другостепене пресуде, по оцени овог суда, није правилно.

Закон о конверзији стамбених кредита индексираних у швајцарским францима („Службени гласник Републике Србије“ број 31/19) уређује права и обавезе корисника финансијских услуга - физичког лица са којим је банка закључила уговор о стамбеном кредиту са валутном клаузулом, индексираним у швајцарским францима, у поступку конверзије дуга по основу тог кредита у дуг индексираним у еврима. Уговором који странке закључе у складу са чланом 4. тог закона, врши се конвертовање - замена швајцарског франка, као изворне уговорене стране валуте у евро, као нову страну валуту која се примењује на отплату остатка дуга корисника кредита. Закључење таквог уговора нема значаја за спор у којем је тражено утврђење ништавости уговорне одредбе о променљивој каматној стопи, па је погрешан правни став другостепеног суда да зато што су странке закључиле уговор о конверзији, одбије деклараторни тужбени захтев.

Разлоге на којима је првостепени суд засновао одлуку о ништавости оспорене уговорне одредбе, прихвата и ревизијски суд. Уговарање права тужене банке да на основу аката своје пословне политике врши измену уговорне каматне стопе, обавезу тужиље чини неодређеном и неодредивом, јер се њена измена врши без мерљивих и објективних критеријума, а у супротности је са начелом равноправности уговорних страна, као и начелима савесности, поштења, односно забране злоупотребе права. Правну мањкавост такве уговорне одредбе уочио је и законодавац, због чега је одредбом члана 54. став 2. Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник Републике Србије“ број 36/2011) прописао обавезу даваоца финансијских услуга да уговоре који су закључени до дана почетка примене тог закона ускладе са одредбама члана 8. и члана 26. став 1-3 тог закона, на начин да висина

уговорене променљиве, а неодређене каматне стопе, односно променљивог неодређеног дела те стопе не може бити већа од њихове иницијалне висине.

Уговором о конверзији врши се конвертовање преосталог дуга - износ главнице на дан конверзије, увећаног за износ доспеле а ненаплаћене редовне камате на дан конверзије. С`обзиром да се тим уговором врши конверзија преосталог дуга, њиме се не дира у дуг враћен пре конверзије, па зато закључење тог уговора није од значаја ни за одлуку о кондемпнаторном тужбеном захтеву којим је тужила у овом спору тражила да се обавезе тужена на враћање онога што је од ње примила због примене различитих курсева по којима је кредит одобрен и враћан.

Одлуку о том захтеву првостепени суд је донео пошто је решио претходно питање пуноважности уговорне одредбе о различитим курсевима валуте обрачуна одобреног кредита и обрачуна ануитета. Правилан је закључак суда да уговорена разлика у курсевима вређа начело једнаке вредности узајамних давања и да је отплата кредита морала бити вршена по истом курсу по којем је кредит одобрен. На основу таквог закључка, првостепени суд је основано обавезао тужену на исплату траженог новчаног потраживања, чија је висина утврђена вештачењем као разлике између исплаћених рата обрачунатих по средњем (вишем) курсу тужене банке за валуту швајцарски франак и рата обрачунатих применом куповног (нижег) курса тужене који је коришћен приликом обрачуна динарске противвредности одобреног кредита, индексираним у означеној валути.

Са свега наведеног, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Одлука о захтеву тужиле за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у трећем ставу изреке, донета је на основу члана 165. став 2. у вези са члановима 153. став 1. и 154. ЗПП. Тужилци су досуђени трошкови за састав ревизије у износу од 12.000,00 динара, судску таксу за ревизију у износу од 6.468,00 динара и судску таксу за одлуку поводом ревизије у износу од 9.702,00 динара.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић